

УДК 81'42

АДНАФРАЗАВАСЦЬ ЯК ЛІНГВІСТЫЧНАЯ ПРЫМЕТА АФАРЫСТЫЧНЫХ АДЗІНАК

Я. Я. Іваноў

кандыдат філалагічных навук,
дацэнт

Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт
імя А. А. Куляшова

У артыкуле даследавана якасць аднафразавасці як адной з уласна лінгвістычных прымет афарызма на матэрыяле беларускай, рускай, польскай і англійскай моў. Устаноўлена, што аднафразавасць абмяжоўвае максімальны лінейны аб'ём афарызма і проціпастаўлена звышслоўнасці, якая рэпрэзентуе яго мінімальныя структурныя параметры. Аднафразавасць вызначана як аблігаторная прымета афарызма, якая не з'яўляецца для яго субстанцыяльна значнай (спецыфічнай), аднак набывае ў ім адметнае праяўленне. Афарыстычныя адзінкі, што складаюцца з двух ці больш асобных сказаў, але ўтвараюць зместава непарыўнае наведамленне, кваліфікаваны як аднафразавыя, наколькі ў нейтральных умовах (на-за аўтарскім кантэкстам) здольны ўзнаўляцца ў форме адной фразы са складанай сінтаксічнай структурай. Спалучэнні афарызмаў, якія аб'яднаны адной тэмай, але застаюцца сэнсава цалкам самастойнымі, кваліфікаваны як нізкі афарызмаў (афарыстычныя тэксты).

Ключавыя словы: афарыстычная адзінка, лінгвістычная катэгорыя, аблігаторная прымета, аднафразавасць, нізка афарызмаў, афарыстычны тэкст.

Уводзіны

Афарызмы шырока вивучаюцца як аб'ект лінгвістыкі тэксту, стылістыкі, фразеалогіі, парэміялогіі, лінгвакраізнаўства [1], ствараюцца комплексныя лінгвістычныя апісанні афарызма як фразавыя тэксту (у рускай [2] і ўкраінскай мове [3]), а таксама як маўленчай і моўнай адзінкі (на матэрыяле беларускай мовы [4], рускай, польскай,

англійскай, нямецкай моў [5; 6; 7]). Разам з тым агульнапрынятага лінгвістычнага разумення афарызма не сфарміравалася. Найбольш спрэчнымі з'яўляюцца спробы акрэсліць яго прыметы. Так, у вызначэнні афарызма выкарыстоўваюцца паняцці “лаканічны”, “арыгінальны”, “глыбокі”, “дасканалы”, “яскаравы”, “трапны” і да т. п., якія не з'яўляюцца ўласна мовазнаўчымі [4, с. 28]. У апошні час акрэслілася тэндэнцыя да пошуку адной вызначальнай уласцівасці (прыметы) афарызма, на падставе якой можна было б аб'яднаць усе тыя разнастайныя паводле зместу і формы выразы, якія звычайна называюцца “афарызмы”, у адну катэгорыю адзінак. У якасці такой прыметы прапануецца ідыяматычнасць [8], “выслоўнасць” (прыналежнасць да маўленчага жанру выслоўяў) [9], “канцэптэуальнасць” (адлюстраванне найбольш актуальных для носбітаў мовы паняццяў-“канцэптаў”) [2, с. 27], пашпартызаванасць (вядомасць носбітам мовы яго аўтара) [2, с. 29–30], узнаўляльнасць [10] ці інш. Аднак усе названыя прыметы ўласцівы не толькі афарызмам, але і многім іншым відам выказванняў, што не зважае паняцце афарызма да асобнай лінгвістычнай катэгорыі, а, наадварот, пашырае яго да любога выказвання, якое з'яўляецца ідыяматычным, пашпартызаваным, узнаўляльным і г. д.

Канцэптэуальная неакрэсленасць лінгвістычнага паняцця афарызма абумоўлівае яго вызначэнне ad hoc, калі даследчык разумее афарызм так, як гэта больш адпавядае індывідуальнай парадыгме лінгвістычных і філалагічных ведаў, а таксама таму моўнаму матэрыялу, які ў дадзеным выпадку аналізуецца. Зразумела, што гэта прама ўплывае не толькі на рэпрэзентацыйнасць, але і на ступень верыфікаванасці вынікаў мовазнаўчага вивучэння афарызма. Таму найбольш актуальнай праблемай лінгвістыкі афарызма з'яўляецца вызначэнне і апісанне яго катэгарыяльных прымет як аб'екта мовазнаўства.

У папярэднім даследаванні [11] быў прапанаваны і ў агульных рысах абгрунтаваны шэраг уласна лінгвістычных прымет афарызма як спецыфічнай катэгорыі звышслоўных адзінак. Адною з такіх прымет мэтазгодна лічыць аднафразавасць, якая ў дачыненні да афарызма патрабуе асобнага вывучэння свайго праяўлення.

Мэта даследавання – вызначыць і апісаць спецыфічныя характарыстыкі аднафразавасці як уласна лінгвістычнай прыметы афарызма ў аспекце яго разумення як асобнай катэгорыі звышслоўных адзінак.

Метадалагічнай асновай вызначэння і апісання лінгвістычных прымет афарызма з'яўляецца яго разуменне, па-першае, як асобнай катэгорыі звышслоўных адзінак, па другое, як складанага аб'екта, што на падставе ўласцівых яму розных прымет можа ўтвараць больш аднаго мноства з іншымі блізкімі яму па сваіх структурных і функцыянальных уласцівасцях аб'ектамі (прыказкамі, крылатымі выразамі, літаратурнымі выслоўямі, спантанымі выказваннямі ў гутарковай мове, тэкстамі масавай камунікацыі і інш.). Пры вызначэнні і апісанні прымет афарызма як асобнай катэгорыі лінгвістычных адзінак мэтазгодна выкарыстоўваць камбінаваныя дэдуктыўны і індуктыўны метады, сінтэз і аналіз лінгвістычных фактаў (на матэрыяле розных моў і разнастайных форм іх існавання) [4, с. 7]. Пры апісанні аднафразавасці як уласцівасці афарызма выкарыстаны прыёмы граматычнага аналізу.

Фактычны матэрыял даследавання складаюць афарыстычныя адзінкі беларускай, рускай, польскай і англійскай моў, атрыманыя паводле выбаркі з літаратурных тэкстаў, жывой гутарковай мовы, лексікаграфічных крыніц (усяго больш за 12000 адзінак, амаль прапарцыянальна прадстаўленыя ў чатырох мовах), адлюстраваныя ў падрыхтаваных аўтарам слоўніках [12; 13; 14; 15; 16] і слоўнікавых матэрыялах [17; 18], а таксама ў шэрагу іншых афараграфічных крыніц [19; 20; 21].

Асноўная частка

Да лінгвістычна рэлевантных прымет афарызма (г. зн. такіх, што характарызуюць яго як прадукт маўленча-мысленчай дзейнасці), мэтазгодна адносіць звышслоўнасць, аднафразавасць, абагульненасць, намінацыйнасць, дыскурсіўную самастойнасць, тэкставасць (ужыванне як асобнага тэксту), узаўяляльнасць, устойлівасць, ідыяматычнасць [11]. Названыя прыметы можна размежаваць на аблігаторныя (што ўласцівы ўсім афарызмам) і факультатыўныя (што ўласцівы афарызмам толькі пэўных разнавіднасцей [4, с. 82]), катэгарыяльна вызначальныя (што ўласцівы толькі афарызмам) і катэгарыяльна агульныя (што ўласцівы як афарызмам, так і іншым катэгорыям звышслоўных адзінак). На падставе акрэсленых прымет афарызма можна вызначыць паняцце афарыстычных адзінак як лінгвістычнай катэгорыі. Афарыстычныя адзінкі (афарызмы) ва ўласна лінгвістычным разуменні – гэта аднафразавыя, намінацыйныя, дыскурсіўна самастойныя, пераважна звышслоўныя, узаўяляльныя, устойлівыя адзінкі, якім могуць быць уласцівы ідыяматычнасць і ўжыванне як асобнага тэксту і якія адрозніваюцца ад усіх іншых звышслоўных адзінак катэгарыяльна вызначальнай прыметай – адметнай (універсальнай) абагульненасцю зместу [11, с. 84].

Даследаванне паказала, што аднафразавасць афарыстычных адзінак абмяжоўвае іх максімальны лінейны аб'ём і ў гэтым сэнсе проціпастаўлена звышслоўнасці афарызма, якая рэпрэзентуе яго мінімальныя структурныя параметры. Аднафразавы характар плана выяўлення афарыстычных адзінак абумоўлены іх сэнсавай закончанасцю і ўласцівай ім сінтаксічнай структурай сказа. Абмежаванне граматычнага афармлення афарызма адным сказам грунтуецца на тым, што ўсе ўстойлівыя ў маўленні афарыстычныя адзінкі (прыказкавыя, крылатыя і інш.), а таксама пераважная

колькасць свабодных афарыстычных выказванняў маюць сінтаксічную форму аднаго простага або складанага сказа.

Свабодныя афарыстычныя выказванні (пераважна літаратурна-мастацкія і публіцыстычныя) нярэдка наўмысна ствараюцца ў мастацкіх, рытарычных ці стылістычных мэтах у сегментаванай форме – у выглядзе двух ці больш сказаў, што складаюць зместава непарыўнае паведамленне, сэнсавая еднасць якога (узаемазалежнасць сэнсаў сегментаваных частак) маркіравана фармальнымі сродкамі (парнымі злучнікамі ці злучальнымі словамі, прыслоўнымі сувязямі, лексічнымі паўторамі, эліпсісам і інш.), напр.: *Першыя дзеці ёсць адзнака маладосці жанчыны. Апошняя дзіця ёсць адзнака сталасці перад старасцю.* (К. Чорны); *Чалавек павінен умець не толькі стрымліваць свае пачуцці. Ён павінен умець і абурацца, пратэставаць, калі гэта трэба.* (І. Шамякін); польск. *Otyli żyją krócej. Ale jedzą dłużej.* (S.J. Lec); *Wszelkie słowo w istocie swej jest czcse i próżne. Nawet słowo najgenialniejszych poetów. Nawet spisane natchnienie proroka.* (S. Żeromski); *Zło jak ciemność. Trwa wiecznie. A dobro to rozbłysk, to nietrwale zwycięstwo nad ciemnością.* (T. Konwicki); англ. *Education makes a people easy to lead, but difficult to drive. Easy to govern, but impossible to enslave.* (H. Peter, Lord Brougham); *Railway termini. They are our gates to the glorious and the unknown. Through them we pass out into adventure and sunshine, to them, alas! we return.* (E.M. Forster) і да т. п. Кожны наступны сегмент можа выконваць функцыю тлумачэння ці сэнсавага пашырэння папярэдняга (базавага) сегмента, які звычайна з'яўляецца зместава закончаным і цалкам самастойным, але, будучы адарваным ад кантэксту, як правіла, страчвае першапачатковы (аўтарскі) сэнс, напр.: *Чалавеку цяжка перарабіцца адразу. Можна думаць і гаварыць іначай, а сам чалавек доўга будзе ранейшым.* (К. Чорны); *Лепей недаацэніць сябе, чым пераацэніць.*

Калі недаацэніш – цябе напавяць людзі. Пераацэніш – таксама напавяць пасля... (Я. Сіпакоў); польск. *Gdzie nie ma winnych, muszą być przynajmniej ukarani. Nie wina, ale kara następująca po zbrodni uczy innych, że tego spełniać nie wolno.* (B. Prus); *Heroizm nie jest w samych bitwach, ale na wszystkich polach życia i nieustannie. Owszem, bitwy dlatego tylko bywają, iż heroizm nie bywa pierwiej na polach życia praktykowany.* (C.K. Norwid); англ. *Just as every conviction begins as a whim so does every emancipator serve his apprenticeship as a crank. A fanatic is a great leader who is just entering the room.* (H. Broun); *Man is a tool-using animal... Without tools he is nothing, with tools he is all.* (Th. Carlyle) і да т. п. Аднафразавы характар сегментаваных афарызмаў пацвярджаецца магчымасцю іх узнёўлення ў нейтральных умовах (па-за аўтарскім кантэкстам) у форме аднаго сказа без страты першапачатковага сэнсу як паведамлення цалкам, так і яго асобных (адпаведных сегментаваным) частак.

Вельмі часта афарызмы ўжываюцца ў маўленні ў зместава непарыўным спалучэнні з іншымі афарыстычнымі фразамі і ўтвараюць разам з імі або нізкі афарызмаў (у выпадку ўжывання ў кантэксце літаратурнага твора або вуснага маўлення), або афарыстычныя тэксты (у выпадку адасобленага ад кантэксту ўжывання як самастойных маўленчых твораў – літаратурных ці фальклорных).

Нізкі афарызмаў і афарыстычныя тэксты – гэта паслядоўныя паводле зместавай сувязі паміж сабой спалучэнні двух ці больш (звычайна да дзесяці) афарыстычных адзінак, якія сэнсава аб'яднаны агульнай тэмай ці праблемай, адным прадметам паведамлення ці канцэптам, могуць утвараць паводле лагічнай структуры т. зв. “складаныя выказванні” (прэдыкатыўныя часткі якіх суадносяцца паводле пэўных лагічных аперацый) і, як правіла, злучаны адна з адной з дапамогай разнастайных лексічных, сінтаксічных, прасадыхных і іншых сродкаў, дзякуючы

чаму ўспрымаюцца як зместава і фармальна цэласныя звышфразавыя ўтварэнні. Напр.: (кожная афарыстычная адзінка ў складзе нізкі афарызмаў адзначана парадкавым нумарам у квадратных дужках) *То [Зямля] – наймацнейшая аснова І жыцця першая ўмова* [1]. *Зямля не зменіць і не здрадзіць* [2], *Зямля паможэ і дарадзіць* [3], *Зямля дасць волі, дасць і сілы* [4], *Зямля паслужыць да магілы* [5], *Зямля дзяцей тваіх не кіне* [6], *Зямля – аснова ўсёй Айчыне* [7]. (Я. Колас); руск. *Не рассуждай, не хлопочи!...* [1] *Безумство ищет, глупость судит* [2]; *Дневные раны сном лечи* [3]. *А завтра быть чему, то будет* [4]. *Живя, умеи всё пережить: Печаль, и радость, и тревогу* [5]. *Чего желать? О чем тужить? День пережит – и слава богу!* [6] (Ф.И. Тютчев); *Язык – незаменимое орудие классовой борьбы.* [1] *Нет языка, который не был бы классовым, и, следовательно, нет мышления, которое не было бы классовым.* [2] (Н.Я. Март); польск. *A nade wszystko szanuj mowę twą ojczyzny.* [1] *Nie znać języka swego – hańbą oczywistą.* [2] (F.K. Dmochowski); *Złe niewątpliwie jest tylko jedno: krzywdą bliźniego.* [1] *Człowiek – jest to rzecz święta, której krzywdzić nikomu nie wolno.* [2] (S. Żeromski); англ. *The web of our life is of a mingled yarn, good and ill together:* [1] *our virtues would be proud, if our faults whipped them not;* [2] *and our crimes would despair, if they were not cherished by our virtues.* [3] (W. Shakespeare); *Under all speech that is good for anything there lies a silence that is better.* [1] *Silence is deep as Eternity;* [2] *speech is shallow as Time.* [3] (Th. Carlyle); *The world can only be grasped by action, not by contemplation...* [1] *The hand is the cutting edge of the mind.* [2] (J. Bronowski) і да т. п.

Нізкі афарызмаў і афарыстычныя тэксты трэба адрозніваць ад такіх сегментаваных афарыстычных выказванняў, у якіх кожная іх частка (і базавая, і парцэлят) мае змест і форму абстрактнага сказа (кожная ўспрымаецца як самастойны афарызм). Аднак у сегментаваных афарыстычных

выказваннях іх часткі (найперш, парцэляты) не могуць ужывацца адасоблена адна ад адной (як іншыя афарызмы) без страты свайго першапачатковага сэнсу або сэнсу ўвогуле (што датычыцца звычайна апошняй парцэляванай часткі афарыстычнага выказвання, якая адасоблена ад пачатковай можа ўспрымацца як парадаксальная або ўвогуле бессэнсоўная), напр.: *Бедны запомніць багатыя дні. Бедныя дні не забудзе багаты.* (Р. Барадулін); руск. *Делить веселье – все готовы: Никто не хочет грусть делить.* (М.Ю. Лермонтов); польск. *Teatr dla publiczności jest – publika ceni. Gadaj sercem, a będą głową potakiwać, jak gdybyś sercem grał.* (S. Wyspiański); *Bądź altruistą. Szanuj egoizm drugich.* (S.J. Lec); *Bądź realistą: nie mów prawdy.* (S.J. Lec); англ. *For righteous monarchs, Justly to judge, with their own eyes should see; To rule o'er freemen, should themselves be free.* (H. Brooke); *If two lives join, there is oft a scar, They are one and one, with a shadowy third. One near one is too far.* (R. Browning) і да т. п.

Устаноўлена, што якасць аднафразавасці ўласціва ўсім без выключэння афарызмам (і свабодным, і ўстойлівым), таму можа быць кваліфікавана як іх аблігаторная ўласна лінгвістычная прымета. Разам з тым аднафразавасць не з'яўляецца спецыфічнай уласцівасцю афарызма, паколькі характарызуе таксама і іншыя віды свабодных ці ўстойлівых выказванняў, таму не можа разглядацца як яго катэгарыяльна вызначальная прымета.

Трэба адзначыць, што даволі часта афарызмы ўжываюцца ў маўленні ў зместава непарыўным спалучэнні з неафарыстычнымі фразамі і ўтвараюць разам з імі або адметныя жанравыя разнавіднасці малых тэкставых форм (апафегмы, хрыі, велярызмы, фразкі і г. д.), або стандартна структураваныя ў межах розных стыляў і жанраў тэксты, дзе афарызм займае пазіцыю загаловака ці асноўнага кампанента іх унутранай структуры (байкі, прытчы, анекдоты,

эпіграмы і г. д.). У гэтым выпадку паўстае праблема размежавання афарызма і шэрагу блізкіх яму паводле лінейных памераў малых тэкставых форм (малых маўленчых жанраў), што з'яўляецца прадметам далейшых даследаванняў.

Заклучэнне

Аднафразавасць афарызма мэтазгодна разглядаць як яго ўласна лінгвістычную ўласцівасць. Аднафразавасць абмяжоўвае максімальны лінейны аб'ём афарыстычных адзінак і ў гэтым сэнсе проціпастаўлена звышслоўнасці, якая рэпрэзентуе мінімальныя структурныя параметры афарызма. Усе ўстойлівыя ў маўленні афарыстычныя адзінкі (прыказкавыя, крылатыя і інш.), а таксама пераважная колькасць свабодных афарыстычных выказванняў маюць форму фразы. Аднафразавасць – гэта аблігаторная прымета афарызма, якая не з'яўляецца для яго субстанцыянальна значнай (спецыфічнай), аднак набывае адметнае праяўленне ў афарыстычных адзінках.

Шэраг афарызмаў (пераважна літаратурных) ствараецца ў сегментаванай форме – у выглядзе двух ці больш сказаў, што складаюць зместава непарыўнае паведамленне, сэнсавая аднасць якога (узаемазалежнасць сэнсаў сегментаваных частак) маркіравана лексічнымі і граматычнымі сродкамі. Сегментаваныя афарызмы мэтазгодна кваліфікаваць як аднафразавыя, што пацвярджаецца магчымасцю іх узнаўлення ў нейтральных умовах (паза аўтарскім кантэкстам) у форме адной фразы са складанай сінтаксічнай структурай без страты іх першапачатковага сэнсу як цалкам, такі і асобных (адпаведных сегментаваных) частак. Ад сегментаваных афарызмаў адрозніваюцца спалучэнні двух ці больш афарызмаў, сэнсавая аб'яднаная агульнай тэмай ці праблемай і злучаныя з дапамогай разнастайных лексічных, сінтаксічных, прасадыхных і інш. сродкаў. Такія спалучэнні ўспрымаюцца як зместава і фармальна цэ-

ласныя ўтварэнні, аднак маюць звышфразавую прыроду, паколькі кожны афарызм у іх складзе ў адрозненне ад сегментаваных адзінак захоўвае сваю самастойнасць (можа ўжывацца адасоблена ад іншага). Таму такія спалучэнні афарыстычных адзінак можна кваліфікаваць як нізкі афарызмаў (афарыстычныя тэксты).

Афарызмы часта ўжываюцца ў непарыўнай сувязі з неафарыстычнымі фразамі ў творах малых літаратурных ці фальклорных жанраў (напрыклад, такіх, як апафегма, хрыя, велярызм, фразетка, байка, прытча, анекдот, эпіграма і г. д.), што спараджае праблему размежавання афарызма з блізкімі яму паводле лінейных памераў малымі тэкставымі формамі (малымі маўленчымі жанрамі).

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. *Іванов, Е. Е.* Лінгвістыка афоризма : хрестоматія / Е. Е. Иванов. – Мінск : Вышэйшая школа, 2018. – 304 с.
2. *Королькова, А. В.* Русская афористика / А. В. Королькова. – М. : Флинта : Наука, 2005. – 344 с.
3. *Шарманова, Н. М.* Украінська афористика: структурно-семантичний та функціональний аспекти : дис ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. М. Шарманова. – Кривий Ріг, 2005. – 217 с.
4. *Іваноў, Я. Я.* Афарыстычныя адзінкі ў беларускай мове / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2017. – 208 с.
5. *Іванов, Е. Е.* Лінгвістыка афоризма / Е. Е. Иванов. – Могилев : МГУ имени А. А. Кулешова, 2016. – 156 с.
6. *Іваноў, Я. Я.* Дыферэнцыяльныя прыметы афарызма / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : Брама, 2004. – 160 с.
7. *Іваноў, Я. Я.* Праблемы лінгвістычнага вывучэння афарызма / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : Брама, 2003. – 194 с.
8. *Леванюк, А. Я.* Лексіка-граматычныя і семантыка-стылістычныя асаблівасці беларускага паэтычнага афарызма : аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук : 10.02.01 / А. Я. Леванюк ; Беларускі дзярж. ун-т. – Мінск, 2002. – 19 с.
9. *Назаранка, Ю. В.* Выслоўе ў мове твораў Якуба Коласа : камунікацыйна-

- маўленчы статус, класіфікацыя, моўна-стылістычныя асаблівасці : аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук : 10.02.01 / Ю. В. Назаранка ; Беларускі дзярж. ун-т. – Мінск, 2003. – 21 с.
10. **Мечковская, Н. Б.** Жанры афорістыкі і градацыя высказыванай по ступені ідыяматичности / Н. Б. Мечковская // Жанры речі. – 2009. – Вып. 6. – С. 79–111.
 11. **Іваноў, Я. Я.** Лінгвістычныя прыметы афарыстычных адзінак / Я. Я. Іваноў // Ученые записки ВГУ им. П. М. Машерова. – 2018. – Т. 27. – С. 78–84.
 12. **Іваноў, Я. Я.** Крылатыя афарызмы ў беларускай мове: з іншамоўных літаратурных і фальклорных крыніц VIII ст. да н. э. – XX ст. : тлумачальны слоўнік / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2011. – 164 с.
 13. Словарь афоризмов и цитат из польской литературы XVI–XX веков = Słownik aforyzmów a cytatów z literatury polskiej od XVI do XX wieku / под ред. Е. Е. Иванова. – Могилев : МГУ им. А. А. Кулешова, 2005. – 104 с.
 14. **Иванов, Е. Е.** Русско-белорусский паремнологический словарь / Е. Е. Иванов, В. М. Мокиенко. – Могилев : МГУ им. А. А. Кулешова, 2007. – 242 с.
 15. **Іваноў, Я. Я.** Польшка-беларускі парэміялагічны слоўнік = Polsko-białoruski słownik paremiologiczny / Я. Я. Іваноў, С. Ф. Іванова ; прад. і ўступ. арт. Я. Я. Іванова. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2007. – 192 с.
 16. Англа-беларускі парэміялагічны слоўнік = English-Belarusian Paremiological Dictionary / пад рэд. Я. Я. Іванова. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2009. – 240 с.
 17. **Іваноў, Я. Я.** Афарыстыка мовы мастацкага твора. Паэма Якуба Коласа “Новая зямля”: лексікаграфічны аспект / Я. Я. Іваноў. – Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2004. – 84 с.
 18. **Иванов, Е. Е.** Английские пословицы: из литературы и в литературе: этимология, функционирование, варианты = English Proverbs: from Literary Texts, in Literary Texts: Etymology, Usage, Variability / Е. Е. Иванов, Ю. А. Петрушевская. – Могилев : МГУ им. А. А. Кулешова, 2016. – 76 с.
 19. **Гаўрош, Н. В.** Афарыстычныя выслоўі беларускіх пісьменнікаў / Н. В. Гаўрош, Н. М. Няжковіч. – Мінск : Вышэйшая школа, 2012. – 638 с.
 20. **Леванюк, А. Я.** Майстры кажучь...: беларускія літаратурныя афарыстычныя выслоўі : слоўнік афарызмаў / А. Я. Леванюк. – Брэст : БрДУ імя А. С. Пушкіна, 2010. – 161 с.
 21. The Oxford Dictionary of Quotations. – Oxford : Oxford University Press, 2011. – 1767 p.
- Паступіў у рэдакцыю 10.05.2019 г.
 Кантакты: ivanov-msu@mail.ru
 (Іваноў Яўген Яўгенавіч)
- Ivanov E. ONE-PHRASE FORM AS A LINGUISTIC SIGN OF APHORISTIC UNITS.**
- The article deals the quality of one-phrase form as one of the proper linguistic signs of aphorism based on the material of Belarusian, Russian, Polish and English. It was established that one-phrase form limits the maximum linear content of aphorism and it is opposed to more-words form, which manifest its minimum structural criteria. One-phrase form is defined as an obligatory criterion of an aphorism, which is not significant (unique), but it acquires a specific manifestation in it.*
- Aphoristic units, consisting of two or more separate sentences, but forming a meaningfully inseparable message, are qualified as one-phrase ones, because under neutral conditions (outside the author's context) they can be reproduced in one-phrase form with a complex syntactic structure. The combination of aphoristic units, which are united by one topic, but remain completely independent within the meaning, is qualified as a cycle of aphorisms (aphoristic text).*
- Keywords:** aphoristic unit, linguistic category, obligatory criterion, one-phrase form, aphorism cycle, aphoristic text.